

KANUNNIK JANSSENS DE BISTHOVEN. BIOGRAFISCHE SCHETS

A. JANSSENS de BISTHOVEN °

Kanunnik Janssens de Bisthoven werd kort vóór de Eerste Wereldoorlog, op 10 februari 1914, te Brugge geboren in het grootvaderlijk huis Sint-Jorisstraat 10, van baron René de Peellaert en Juliette Arents de Beerteghem. In het Brugse midden met franstalige inslag verkreeg het kind een hele reeks voornamen : Baudouin, Léon, Joseph, Aquilin, Charles, Marie, Ghislain. Er wordt in de familie verteld dat de straatkeien langs het geboortehuis met stro werden overdekt om het lawaai van de koetsen en gespannen in de nabijheid van het kraambed van de freule te dempen. Het kind werd in de Sint-Gilliskerk gekerstend door kanunnik Charles Coppieters, meteen een voorteken van zijn latere roeping. In oktober 1914 weken zijn ouders met hun zoontje van acht maanden uit naar Nederland en verbleven er in 's Gravenhage tot november 1918. In Brugge teruggekeerd namen zij hun intrek in het achttiende-eeuwse herenhuis op de Nieuwe Gentweg, nr. 53 (thans een befaamd restaurant).

Sedert het overlijden in 1961 van zijn vader, baron Janssens de Bisthoven, is Baudouin als eerste mannelijke telg in de adellijke familie, gerechtigd de titel van baron te dragen. Het wapenschild voert in goud drie ontwortelde bomen van sinopel. De familiespreuk *crescite* (groeit) is tenslotte ook toepasselijk op het geestelijk leven. Het nederig karakter van Baudouin heeft hem meestal weerhouden zijn titel te gebruiken. Men treft deze slechts aan in officiële bescheiden.

Baudouin genoot lager onderwijs in het Sint-Andreasinstituut te Brugge in het Sint-Franciscus-Xaveriusinstituut. Hij doorliep in het Sint-Lodewijkscollege de volledige Grieks-Latijnse humaniora en behaalde zijn einddiploma op 26 augustus 1932.

Er volgen dan vlijtige, toekomstgerichte studiejaren. De eerste universitaire opleiding verliep van 1933 af in de *Faculté de Notre-Dame*

° Dr. kunstgeschiedenis, ere-hoofdconservator van de Stedelijke Musea van Brugge, Sint-Jorisstraat 12, 8000 Brugge.

de la Paix in Namen. Daar werd hij op 13 juli 1934 kandidaat in Wijsbegeerte en Letteren. In 1935 behaalde hij het baccalaureaat in Thomistische Filosofie te Leuven, in het seminarie Leo de XIIIde. Daarop verlieten drie jaar verblijf en scholing in het Groot Seminarie te Brugge. Het tweede jaar viel samen met zijn militaire dienst bij de CIBI (Compagnie des Infirmiers et Brancardiers). Tijdens zijn legerdienst slaagde hij erin, in 1938, bij de Centrale Jury de aanvullende eerste proef af te leggen als kandidaat in de klassieke Filologie, Wijsbegeerte en Letteren. Als soldaat militair werd hij ingelijfd in het Tweede Geneeskundig Korps, eerste compagnie en ging met onbepaald verlof op 16 augustus 1938.

Baudouin had sedert zijn jeugdjaren veel belangstelling voor de scoutsbeweging. Nadien als priester bleef hij in dienst van de beweging en was aalmoezenier van scouts en meisjesgidsen. Hij werd weldra diocesaan aalmoezenier voor West-Vlaanderen van VVKS (Vlaams Verbond van Katholieke Scouts) en van VVKM (Vlaams Verbond van Katholieke Meisjesgidsen) en, merkwaardig genoeg, tegelijk ook van de GCB (Guides catholiques de Belgique). Zijn aanstelling tot rector van het Heilig Bloed (1967) stelde een einde aan deze sportieve en edukatieve activiteit in het spoor van Baden-Powell.

Tot zijn vreugde was het schooljaar 1938-39 volledig gewijd aan de rooms-katholieke scholing. Hij verbleef in het Belgisch Pauselijk College te Rome en studeerde er aan de *Pontificia Universita Gregoriana*. Het betrof het vierde jaar Godsgeleerdheid en het eerste doctoraat in de Kerkgeschiedenis. Op Paaszaterdag 8 april 1939 werd hij te Rome tot diaken geordineerd en op 20 augustus te Brugge door Mgr. H. Lamiroy tot priester gewijd.

Kort daarop, op 1 september, werd hij bij het leger teruggeroepen om dienst te doen als brancardier-verpleger langs het Albertkanaal en in het militair hospitaal te Leuven. Op 10 mei 1940 bij het uitbreken van de oorlog, werd hij naar de tot hospitaal ingerichte hotels *L'Océan* en *La Plage* te Oostende gezonden waar in de daaropvolgende dagen tot 900 zwaargekwetste militairen werden opgenomen. Baudouin heeft toen als jonge priester offervaardige maar ook angstvolle dagen beleefd. De stad Oostende, waaronder het militair hospitaal, werd door de Duitse vliegtuigen hevig bestookt. Besloten werd het hospitaal te verplaatsen naar Paris-Plage. De trein met de gekwetsten werd door de Duitsers onderschept en naar Duitsland gestuurd terwijl een honderdtal brancardiers in autobussen Paris-

Plage bereikten. Voor de verplegers werd nu de aftocht naar het zuiden geblazen. Abbeville stond in brand, maar men geraakte toch over de Somme, verder in Rouen over de Seine, waar Baudouin te Elbeuf de Brugse priester Arthur Hodnm ontmoette, aalmoezenier van het Brugs militair hospitaal. Deze priester was ook uitgeweken met enkele zusters verpleegsters. Teruggekeerd naar Brugge zou hij daar de mare brengen van het voorlopig goed heil van zijn jonge Brugse collega.

De aftocht van de brancardiers naar Zuid-Frankrijk verliep verder naar Montpellier, Toulouse, l'Isle-Jourdain. Pas op 15 augustus werd de terugreis naar België ingezet in wagens voor dierenvervoer !

De volgende oorlogsjaren besteedde Baudouin opnieuw aan de studies die zijn historische, pedagogische en kerkelijke vorming moesten vervolmaken. Hij behaalde nu volgende diploma's : licentiaat in Wijsbegeerte en Letteren, groep geschiedenis (1941), geaggregeerde van de hogere graad voor Wijsbegeerte en Letteren van het Middelbaar onderwijs (1941), tenslotte doctor in Kerkrecht (1947).

In 1945 was Baudouin benoemd tot professor aan het Groot-Seminarie met leerstoelen over het Kerkrecht, fundamentele Moraal, Liturgie en Kerkgeschiedenis. Tegelijk fungeerde hij er als bibliothecaris en archivaris.

In 1959 werd hij benoemd tot secretaris van Mgr. E.J. De Smedt, bisschop van Brugge. In deze hoedanigheid vergezelde hij de bisschop op een aantal ambtsreizen, o.m. naar Celle, Assisië, München. Hij fungeerde ook als ceremoniarius van de bisschop. Hij officieerde steeds op voorname en gezagvolle wijze en wist alle handelingen van het ritueel bij alle celebranten met duidelijke wenken te regelen. Hij is aldus verantwoordelijk geweest voor de goede orde en de geldigheid van de wijding van zowat 850 priesters van het bisdom Brugge en van de konsekratie van een honderdtal kerken en altaren.

In het bisdom was hij ook lid van het *Officialaat* (Kerkelijke Rechtbank) en lid van de Commissie voor het tweetalig ritueel. Belangrijk is zijn aandeel geweest in de hervorming van het *proprium diocesis Brugensis* voor het brevier, klaargekomen in 1976, en van de liturgische heiligenkalender voor het bisdom Brugge.

Ere-kanunnik sedert 1953, werd hij benoemd tot titulaire kanunnik bij breve van Paus Joannes XXIII van 26 juni 1959. In 1962 werd hij aangesteld tot archivaris van het bisdom. In deze functie heeft hij ingrijpende vernieuwingen kunnen verwezenlijken. Na ordening

en inventarisatie van dit belangrijk fonds, gaf hij, in 1984, onder de auspiciën van het katholiek documentatie- en onderzoekscentrum te Leuven (KADOC) het repertorium uit van het gehele fonds : de inventaris van het bisschoppelijk archief van Brugge. Ten zeerste bekommerd om de goede bewaring van dit archief dat op de zolderverdieping van het bisschoppelijk paleis in de Heilige-Geeststraat in riskante omstandigheden was gestapeld, kon hij het van de provinciale overheid verkrijgen dat een leegstaand gebouw, de stallingen in de Goezeputstraat, op voortreffelijke wijze werd verbouwd tot een model van diocesaan archief. De inwijding ervan gebeurde kort na de afloop van zijn ambtsperiode.

Sedert 1967 werd de kanunnik ook aangesteld tot rector van de Basiliek van het Heilig Bloed, een ambt dat hij in volle overtuiging en geestdrift, maar niet zonder enige ontgoochelingen volbracht tot in 1979. Op 5 juni 1967 werd de rector van de Basiliek door kardinaal Eug. Tisserant benoemd tot Commandeur in de ridderorde van het Heilig Graf van Jeruzalem.

Ondanks zijn onvoorwaardelijke toewijding en geestdriftige inzichten, heeft hij onder het beheer van de enigszins verstarde Edele Confrerie van het Heilig Bloed geen opgemerkte hervorming noch geldige aanpassingen kunnen tot stand brengen. Het orgel dat niet meer bespeelbaar was, heeft hij bijna op eigen krachten en voor de helft met eigen middelen laten restaureren, weliswaar met een milde subsidie van de Bank van Roeselare, onder de directie van Jozef Camerlynck. Het vernieuwde orgel werd op 4 maart 1977 voor het eerst ingespeeld.

Het beter bereikbaar stellen van de relik van het Heilig Bloed door een bestendige expositie, hetgeen in de verering ervan een opmerkelijke uitstraling had kunnen betekenen, heeft hij niet kunnen verwezenlijken.

In 1979 heeft de rector het plan opgevat het zestiende eeuwfeest van de H. Basilius - sinds 1150 patroonheilige van de grafelijke kapel op de Burg - ter plaatste met een documentaire tentoonstelling te gedenken. Hij verkreeg wel de toelating om dit te doen, maar moest alle geldelijke en praktische hulp van de Confrerie ontberen. De catalogus verdient nog steeds een bijzondere belangstelling maar de Edele Confrerie heeft toen alleszins de kans verkeken om aan het evenement de verdiende luister te geven.

De historische betekenis van de carrière van kanunnik Janssens de Bisthoven werd eigenlijk bekroond door zijn voorzitterschap van

het Genootschap voor Geschiedenis "Société d'Emulation" van 1979 tot 1992. "Met zijn zachtmoedige autoriteit - zo leest men in *IJveren voor Geschiedenis* van S. Vrielinck en R. Van Eenoo (Brugge, 1989, blz. 90) - en zijn heerlijke openheid zou hij onopvallend een geslaagde osmose tussen de verschillende visies en generaties realiseren".

Bestuurslid sedert 1962, schatbewaarder in opvolging van A. Hodnm († 1974), zal hij als voorzitter na Antoon Viaene († 1979) meerdere initiatieven steunen en helpen uitvoeren. In de Handelingen werd een nieuwe rubriek ingelast, de *Biographica*. In de afzonderlijke publikaties verscheen de reeks Vlaamse Historische Studies (VHS). Opnieuw ingevoerd werd de traditie van de jaarvergadering waar alle leden en belangstellenden kennis krijgen van hetgeen reilt en zeilt in de verjongingskuur van de aloude *Société d'Emulation*. Het 150-jarig bestaan van het Genootschap werd in 1989 luisterrijk gevierd met een plechtige Academische Zitting, een feestmaal en twee publikaties: *IJveren voor Geschiedenis* en *Hondervijftig jaar Handelingen van het Genootschap*.

Baudouin is heel zijn leven zeer gehecht geweest aan zijn moeder die in 1989 op 96-jarige leeftijd overleed. Hij heeft haar met de grootste verknochtheid bijgestaan en verzorgd en haar heelwat van zijn krachten opgeofferd.

De kanunnik emeritus slijt thans rustiger maar nog zeer werkzame dagen in het typische Brugse huis van de zestiende eeuw in de Nieuwe Gentweg dat hij deskundig heeft laten restaureren. Naar de gidsen aan de toeristen wijsmaken vertoont deze woning langs de zijkant van de trapgevel een van de kleinste gotische vensters van de stad. Met zijn gemoedelijk karakter en zijn zin voor humor beschouwt hij nu vanuit dit uitkijkje het straatgebeuren en het leven.

In zijn pastoorstuin waar men over de scheidingsmuur de volgroeide bomen van de voormalige Eekhoutabdij bewondert, prijken twee puttibeelden van Pieter Pepers. Deze engeltjes verzinnebeelden het Geloof en de Liefde en vertegenwoordigen aldus de vroomheid en de naastenliefde die Baudouin kenmerken. In de herfst van zijn vruchtbaar leven blijft hij in de door God gezegende natuur de geestelijke ontspanning en de gelatenheid zoeken. In een kluis te Oostkamp, niet ver van het Kasteel Macieberg, zoekt hij geregeld de vrede en de afzondering op die hij zo goed verdiende.

BIBLIOGRAFIE

Gebruikte afkortingen :

CB = Collationes Brugenses

CBG = Collationes Brugenses et Gandavenses

HEM = Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis gesticht onder de benaming "Société d'Emulation" te Brugge

I. MONOGRAFIEEN EN ARTIKELS

1. *Ontstaan en eerste ontwikkeling van de landelijke parochiën in het noorden van het bisdom Brugge*. Leuven, 1941 (niet uitgegeven).
2. *De houders van patronaatsrecht in de Westvlaamse parochies*. Leuven, 1945 (niet uitgegeven).
3. *De houders van patronaatsrecht in Westvlaamse parochies*, in : CB, XLII, 1946, 150-161, 265-271.
4. *Doel, inhoud en oorspronkelijkheid van de ignatiaanse geestelijke oefeningen*, in : CB, XLII, 1946, 341-344.
5. *Breviarium oratio continua*, in : CB, XLII, 1946, 345-347.
6. *De bekering van de H. Ignatius van Loyola volgens zijn eigen getuigenis*, in : CB, XLII, 1946, 421-423.
7. *De breviarii origine ex antiquo officio*, in : CB, XLII, 1946, 423-425.
8. *De obligatis ad officium tituli ecclesiae*, in : CB, XLIII, 1947, 27-30.
9. *De oprichting van de Jezuïetenorde*, in : CB, XLIII, 1947, 111-113.
10. *De schorsing van het concilie te Trente*, in : CB, XLIII, 1947, 24-27.
11. *De obligatis ad recitandum officium consecrationis ecclesiae*, in : CB, XLIII, 1947, 114-115.
12. *De pest van de Heilige Carolus (1576-1577)*, in : CB, XLIII, 1947, 184-187.
13. *Cycli nativitatis origo, divisio et significatio*, in : CB, XLIII, 1947, 188-189.
14. *De H. Carolus Borromeus en het doorvoeren van de hervorming*, in : CB, XLIII, 1947, 264-269.
15. *Aedem sacram esse symbolum communitatis fidelium in lectionibus secundi nocturni dedicationis explicatur*, in : CB, XLIII, 1947, 269-270.
16. *Het concilie te Trente beveelt het oprichten van seminaries*, in : CB, XLIII, 1947, 345-349.
17. *Ieiunium vigiliarum*, in : CB, XLIII, 1947, 350-351.
18. *De verdeling van Westvlaanderen onder verscheidene bisdommen*, in : CB, XLIII, 1947, 425-429.
19. *De obligatis ad officium tituli alicuius oratorii recitandum*, in : CB, XLIII, 1947, 429-431.
20. *De nomine Tituli in oratione A cunctis*, in : CB, XLIV, 1948, 49-50.
21. *Functiones caeremoniarum ad aspersionem aquae benedictae*, in : CB, XLIV, 1948, 158-160.

22. *Festum omnium Sanctorum*, in : CB, XLIV, 1948, 236-238.
23. *Functiones caeremonarii in Missa sollemni*, in : CB, XLIV, 1948, 376-378.
24. *De Kerkgeschiedenis van Mathias Lambrecht*, in : CB, XLIV, 1948, 45-49.
25. *De beschermheiligen van de Westvlaamse parochiekerken*, in : CB, XLIV, 1948, 156-158.
26. *De genegenheid van Mgr. de Broglie voor zijn priesters en gelovigen*, in : CB, XLIV, 1948, 234-236.
27. *Het bestuur van Mgr. Boussen*, in : CB, XLIV, 298-302.
28. *De oplossing van de Romeinse kwestie*, in : CB, XLIV, 1948, 373-376.
29. *De avondsynaxis volgens Tertullianus' Apologeticum*, in : CB, XLV, 1949, 22-25.
30. *De Missa propter gravem infirmitatem celebrantis interrupta*, in : CB, XLV, 1949, 26-28.
31. *De Heilige Cyprianus, Bisschop van Carthago*, in : CB, XLV, 1949, 97-101.
32. *De modo agendi si hosta consecrata cecidererit*, in : CB, XLV, 1949, 102-103.
33. *De apostolische overlevering van de H. Hippolytus*, in : CB, XLV, 1949, 183-186.
34. *De sollemnitate externa ad dominicam translata*, in : CB, XLV, 1949, 187-188; 270-272; 435-437.
35. *Novatianus*, in : CB, XLV, 1949, 268-270.
36. *De persoonlijkheid van de Heilige Hiëronymus*, in : CB, XLV, 1949, 349-352.
37. *De ordine orationum votivarum late dictarum in Missis quae non sint defunctorum*, in : CB, XLV, 1949, 352-354.
38. *De Heilige Augustinus*, in : CB, XLV, 1949, 432-435.
39. *Aurelius Augustinus te Milaan in 384-386*, in : CB, XLVI, 1950, 55-59.
40. *De Missa Requiem opportuniori die post acceptum mortis muntium*, in : CB, XLVI, 1950, 59-60.
41. *Origenes*, in : CB, XLVI, 1950, 139-141.
42. *De Missa in anniversario stricte dicto defunctorum*, in : CB, XLVI, 1950, 142-143.
43. *Het pontificaat van de H. Leo de Grote*, in : CB, XLVI, 1950, 220-224.
44. *De Missa in die III, VII et XXX ab obitu*, in : CB, XLVI, 1950, 225-226.
45. *De werken en de persoonlijkheid van de H. Leo de Grote*, in : CB, XLVI, 1950, 303-306.
46. *De Missa in exsequiis parvulorum*, in : CB, XLVI, 1950, 306-308.
47. *De H. Leo de Grote en het primaatschap*, in : CB, XLVI, 1950, 380-385.
48. *De anniversariis late sumptis defunctorum*, in : CB, XLVI, 1950, 385-387.
49. *De H. Gregorius : pontificaat, geschriften, persoonlijkheid*, in : CB, XLVII, 1951, 49-54; 107-109; 189-191.

50. *Ritus elationis et deductionis, ac sepulturae in exsequiis parvulorum*, in : CB, XLVII, 1951, 54-56; 109-110.
51. *De benedictione mulieris post partum*, in : CB, XLVII, 1951, 192-193.
52. *De hymne Sedibus caeli nitidis receptos*, in : CB, XLVII, 1951, 268-271.
53. *De ritu matrimonii in dioecesi Brugensi (servando)*, in : CB, XLVII, 1951, 271-273.
54. *Voorschriften van Karel de Grote voor de geestelijkheid*, in : CB, XLVII, 1951, 346-349.
55. *De benedictionibus nemini reservatis*, in : CB, XLVII, 1951, 349-351.
56. *Het ontstaan van de landelijke parochies*, in : CB, XLVII, 1951, 425-428.
57. *De benedictione nuptiali*, in : CB, XLVII, 1951, 428-431.
58. *Pepijn de Jonge, stichter van de pauselijke staat*, in : CB, XLVIII, 1952, 45-48.
59. *Ordo administrandi S. Communionem extra Missam*, in : CB, XLVIII, 1952, 48-51.
60. *De Zalige Karel de Goede, graaf van Vlaanderen*, in : CB, XLVIII, 1952, 115-118.
61. *Ordo ministrandi Sacramentum extremae unctionis*, in : CB, XLVIII, 1952, 119-124.
62. *De hervormende werkzaamheid van Paus Leo IX*, in : CB, XLVIII, 1952, 192-195.
63. *Communio ad infirmos delatio publica ordinaria*, in : CB, XLVIII, 1952, 196-198.
64. *Het ontstaan van de Cisterciënser orde*, in : CB, XLVIII, 1952, 269-272.
65. *Administratio viatici una cum extrema unctione*, in : CB, XLVIII, 1952, 272-273.
66. *Het wonderde naaisel van de H. Godelieve*, in : CB, XLVIII, 1952, 349-352.
67. *Textuum in festo SS. Innocentium martyrum unitas et coordinatio*, in CB, XLVIII, 1952, 352-355.
68. *Een merkwaardige restauratie*, in : West-Vlaanderen, I, 1952, 171.
69. *Het leven van de Heilige Benedictus*, in : CB, XLIX, 1953, 70-72.
70. *De kerstening van Vlaanderen*, in : CB, XLIX, 1953, 156-159.
71. *De novis hymnis in Officio Assumptionis B. Mariae Virginis*, in : CB, XLIX, 1953, 250-254.
72. *Bij het VIII-ste eeuwfeest van de H. Bernardus*, in : CB, XLIX, 1953, 267-272.
73. *Sacrae liturgiae definitio*, in : CB, XLIX, 1953, 343-345.
74. *De coordinatione textuum liturgicorum in festo Epiphaniae*, in : CB, XLIX, 1953, 453-457.
75. *Het godsdienstig leven in het Bisdom Brugge tijdens de regering van Albrecht en Isabella*, in : CB, L, 1954, 2-8.
76. *Ritus servandus a parcho vi indulto confirmationis Sacramentum conferente*, in : CB, L, 1954, 43-46.

77. *Ordo Sabbati Sancti quando vigilia paschalis instaurata peragitur*, in : CB, L, 1954, 188-196.
78. *De Duinen-abdij aan abt Bernard Campmans toegewezen*, in : CB, L, 1954, 254-261.
79. *De officiius in colore violaceo*, in : CB, L, 1954, 261-262.
80. *Het nieuwe Kleine-Officie*, in : CBG, I, 1955, 95-98.
81. *De Missis votivis privatis et de Officiis particularibus iuxta decretum S.R.C. 23 Martii 1955*, in : CBG, I, 1955, 522-527.
82. *Ordo hebdomadae sanctae instauratus*, in : CBG., II, 1956, 89-93.
83. *Eucharistisch Congres te Brugge*, in : CBG, II, 1956, 516.
84. *De Gemeenschapsmis*, in : CBG, III, 1957, 83-88.
85. *Benedictiones personis impertiendae*, in : CBG, III, 1957, 375-379.
86. *De kazuifel en de andere misgewaden*, in : CBG, IV, 1958, 224-229.
87. *De nieuwe huwelijksritus*, in : CBG, IV, 1958, 354-363.
88. *De viering van de Goede Week in kleine kerken*, in : CBG, V, 1959, 92-94.
89. *De Sint-Andreasabdij en haar patronaatsrecht over Westvlaamse parochies*, in : *Miscellanea historica Alberti De Meyer*, Leuven, 1946, 405-417.
90. *Over het ontstaan van de parochie Snellegem*, in : *Album English*, Brugge, 1952, 221-228.
91. *Het fonds van het Bisdom Ieper op het bisschoppelijk archief te Brugge*, in : *HEm.*, C, 1963, 197-205.
92. *Het archief van het Bisdom Brugge*, in : *Album archivaris Jos. De Smet*, Brugge, 1964, 207-220.
93. *Ypern*, in : *Lexikon für Theologie und Kirche*, X, 1965, 1293-1294.
94. *Krijgsverrichtingen te Bellegem in 1814*, in : *De Leiegouw*, 1966, 287-295.
95. *De Vlaamse ridders van het H. Graf in de Bourgondische tijd*, in : *Deus lo vult, mémorial de la lieutenance de Belgique de l'ordre du Saint-Sépulcre*, I, 1968, 16-20.
96. *Oorlogsdagboek van Oost-Vleteren 1914-1918*, in : *HEm.*, CVI, 1969, 209-222.
97. *Het H. Bloed te Brugge*, in : *Parochieblad*, 16 april 1970.
98. *Mgr. De Haerne, Rector van het Engels Seminarie in Brugge, 1869-1873*, in : *Album Antoon Viaene*, Brugge, 1970, 243-246.
99. *Het wonderde weefsel van de H. Godelieve*, in : *Sacris Erudiri*, XX, 1971, 285-298.
100. *Archeologisch onderzoek van het reliekflesje van het H. Bloed te Brugge*, in : *HEm.*, CVIII, 73-74.
101. *Haerne (Désiré-Pierre-Antoine, de)*, in : *Biographie Nationale*, Brussel, 1971, 395-403.
102. *Ontdekking van een 14de-eeuws cartularium van Sint-Donaas*, in : *HEm.*, CVIII, 74.
103. *Bibliografie van D. de Haerne*, in : *HEm.*, CIX, 1972, 92-122.
104. *Priester De Haerne, Afgevaardigde van Roeselare op het Nationaal Congres van 1830-1831*, in : *Standen en Landen*, LVIII, 1972, 175-184.

105. *Het feest van het Gulden Vlies in Sint-Donaas op 1 en 2 december 1432*, in : *HEm.*, CVIII, 1971, 238-244.
106. *De relikwie van de H. Basilius de Grote*, in : *Album Albert Schouteet*, Brugge, 1973, 93-99.
107. *In memoriam kanunnik Arthur Hodüm*, in : *Tijdschrift voor liturgie*, 58, 1974, 345-346.
108. *In memoriam kan. A. Hodüm*, in : *HEm.*, CXI, 1974, 259-267.
109. *Emiel De Kiere, priester van het bisdom, missionaris in IJsland (1864-1870)*, in : *Ministrando*, 11, 1975, 91-94.
110. *Brugge in september 1944*, in : *HEm.*, CXII, 1975, 170.
111. M.m.v. Antoon Viaene, *Het H. Bloed te Brugge*, Brugge, 1976.
112. *Het H. Bloed in 1578-1584 verborgen*, in : *Parochieblad*, 1977, nr. 41.
113. *J.B.L. de Castillion, 1743*, in : *HEm.*, CXIV, 1977, 179-180.
114. *Het kapittel van Sint-Donaas*, in : *Sint-Donaas en de voormalige Brugse kathedraal*, Brugge, 1978, 51-60.
115. *Twee gelegenheidsgedichten van G. Gezelle*, in : *Gezelliana*, 9, 1978, nr. 4, 3-5.
116. *Monastère de Nazareth à Bruges*, in : *Monasticon Belge*, t. III, vol. 4, Luik, 1978, 1143-1163.
117. *De beveiliging van de relikwie van het H. Bloed tijdens de oorlogen 1914-1918 en 1940-1944*, in : *Parochieblad*, 1978, nr. 10.
118. *Idem, tijdens de Franse overheersing*, in : *Parochieblad*, 1978, nr. 9.
119. *Eeuwfeest van de H. Basilius de Grote*, in : *Parochieblad*, 1978, nr. 49.
120. *Tentoonstelling 379-1979, bij het 16de eeuwfeest van de H. Basilius de Grote*, Brugge, 1978.
121. *De H. Boed-cilinder*, in : *Parochieblad*, 1978, nr. 6.
122. *De relikwie van het H. Bloed in Sint-Salvators*, in : *Parochieblad*, 1978, nr. 8.
123. *Basiliek van het H. Bloed : Pius XI verleent deze titel op 13 april 1923*, in : *Parochieblad*, 1979, nr. 6.
124. *Une précieuse relique de Saint Basile le Grand à Bruges*, in : *Le Lien, revue du patriarcate grec-melkite catholique*, Beyrouth, 44, 1979, 24-29.
125. *Alfons De Meester en de oorlogsschade 1914-1918*, in : *HEm.*, CVXI, 1979, 87-90.
126. *Westvlaamse heiligen (retabel in het H. Bloed)*, in : *Parochieblad*, 1979, nr. 33 en 34.
127. *De Brugse relikwie van het H. Bloed*, in : *Ministrando*, 16, 1980, 8, 172-178.
128. *Een toepassing van het strandrecht in 1761*, in : *HEm.*, CVXII, 1980, 189-190.
129. M.m.v. L. Collin, *Karel van den Bosch, bisschop 1597-1665*, in : *Nationaal Biografisch Woordenboek*, 9, 1981, 97-103.
130. *Kanunnik Donatianus J. Arents, 1690-1757*, in : *HEm.*, CXIX, 1982, 95-106.
131. *De Lieve-Vrouw-kapel van Male, 1680-1966*, in : *HEm.*, CXIX, 1982, 205-215.

132. *Het feest van het H. Bloed*, in : *HEm.*, CXX, 1983, 95-100.
133. *Petrus Fr. Valcke, 1708-1787, pastoor van Rumbeke en deken van Roeselare*, in : *HEm.*, CXXI, 1984, 137-147.
134. *De graven van Vlaanderen en de abten van de Duinenabdij*, in : A. DENAUX en E. VANDEN BERGHE, *De Duinenabdij en het Grootseminarie (1627-1796)*, Brugge, 1984, 287-335.
135. *Karel van den Bosch*, in : M. CLOET, *Het Bisdom Brugge (1559-1984)*, Brugge, 1984, 75-77.
136. M.m.v. Christian de Backer, *Inventaris van het bisschoppelijk archief in Brugge*, Leuven, 1984.
137. *De priesteropleiding, 18de eeuw*, in : M. CLOET, o.c., 207-212; *De parochiepriesters, 18de eeuw*, in : M. CLOET, o.c., 213-222.
138. *Brief van J.B. Malou, bisschop van Brugge aan professor J. Moeller over het onderricht in de geschiedenis, 20 september 1853*, in : *HEm.*, 1985, 105-106.
139. *Muurschilderij boven het hoogaltaar van het H. Bloed*, in : *Kontaktblad Gidsenbond*, 1987, nr. 8, 1987, 9-10.
140. *Brugge = Mariastad*, in : *Kontaktblad Gidsenbond*, 9, 1988, nr. 2, 19-22.
141. *Een kelk van het Sint-Lodewijkscollege in de H. Bloedkapel*, in : *HEm.*, CXXV, 1988, 149-150.
142. *Vier wapenschilden in het koorgestoelte van St.-Anna*, in : 't Schrijverke, 18, nr. 6, december 1988.
143. *Inventaris van het archief van Désiré de Haerne*, in : *HEm.*, CXXVI, 1989, 108-142.
144. *De conceptionisten te Brugge, 1637-1832*, in : *HEm.*, CXXVII, 1990, 17-40.
145. *In andermans ogen. Schriften die spreken*, in : *Kontaktblad Gidsenbond*, 11, 1990, nr. 3, 31-32.
146. *Plaats en betekenis van het vers in het getijdenboek*, in : *Avond*, 1991, nr. 1, 21.
147. *Sermoen van J. van Gerensdael op de conferentie van de Brugse pastoors in 1670*, in : *Avond*, 1991, nr. 2, 27-38.
148. *Een verdwenen gedenksteen*, in : *Kontaktblad Gidsenbond*, 12, 1991, nr. 2, 18.
149. *De oudste portretten van Maria van Bourgondië*, in : *Kontaktblad Gidsenbond*, 12, 1991, nr. 4, 50-51.
150. *Labyrint van Bernardus*, in : *Ministrando*, 27, 1991, 193-195.
151. *Luimige aanstelling van dignitarissen in een seminarielclub te Brugge*, in : *HEm.*, CXXVII, 1991, 109-112.
152. *Historiek van het bisschoppelijk archief*, in : *Ministrando*, 27, 1991, 358-360.
153. *Brugse ikonografie van Karel de Goede*, in : *Ministrando*, 28, 1992, 83-86.
154. *Gouverneur Janssens de Bisthoven, met oorlogsdagboek 1915-1918*, Brugge, 1992 (niet uitgegeven).
155. *Inventaris van het archief van Léon Janssens de Bisthoven, 1852-*

- 1938, *gouverneur van West-Vlaanderen, 1912-1933*, Brugge, 1992 (niet uitgegeven).
156. *Het ijzeren kruis van de Brugse (gesloopte) gevangenis*, in : *Kontakblad Gidsenbond*, 14, 1993, nr. 1, 18.
157. *De laatste uitgave van Mgr. C. Callewaert : La finale du canon de la messe*, in : *Avond*, 1993.
158. *Kanunnik Leonard Arents, 1740-1819*, in : *Hem*. (in voorbereiding).

II. BOEKBESPREKINGEN

A. In de Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis.

1. CLOET M., *Karel-Filips de Rodoan en het bisdom Brugge tijdens zijn episcopaat (1602-1616)*. Brussel, 1970. - CIX, 1972, 268-270.
2. DE SCHIETERE DE LOPHEM A., *Histoire de la famille de Schieterere*. Brugge, 1968. - CVII, 1970, 147-148.
3. PIRSON L., *Elisabeth de Robiano. Madame Ledancèle barones de Ghyseghem, 1773-1854*. Asse, 1967. - CXXIV, 1987, 267-268.
4. SCHOENAERTS J., *Kerk en gelovigen in de dekenij Waas tijdens de XVIIIde eeuw. Bijdrage tot de studie van het kerkelijk leven in het bisdom Gent*. Leuven, 1979. - CXVII, 1980, 313-314.
5. SIMONS W., *Stad en apostolaat. De vestiging van de bedelorden in het graafschap Vlaanderen (ca. 1225 - ca. 1350)*. - Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren, jg. 49, 1987, nr. 121. ID., *Bedelordekloosters in het graafschap Vlaanderen. Chronologie en topografie van de bedelordeverspreiding voor 1350*. Brugge, 1987. - CXXV, 1988, 226-227.
6. VAN IMPE E., *Marie-Christine van Oostenrijk, gouvernante-generaal van de Zuidelijke Nederlanden 1781-1789, 1790-1792*. Kortrijk-Heule, 1969. - CXVII, 1980, 213-214.
7. VAN MINGROOT E., *De abdij Zoetendale te Maldegem, een kroniek (1215-1584)*. Maldegem, 1983. - CXXI, 1984, 149-150.
8. VERSAVEL G., *Passendaalse herinneringen. Godsdienstig en kerkelijk leven*. Passendale, 1973, - CX, 1973, 198-199.
9. HERPELINCK R., *Het bisdom Ieper 1762-1789*. Roeselare, 1991. - CXXIX, 1992, 140-141.

B. In de Collationes Brugenses en de Collationes Brugenses et Gandavenses.

Resp. 133 boekbesprekingen in *CB*, jgn. XLII-L en 30 in *CBG*, jgn. I-V. Gezien deze meestal niet de geschiedenis van Vlaanderen betreffen doch veelal een kerkelijke of theologische inhoud hebben worden ze hier niet in extenso vermeld. Een lijst kan desgewenst bij de redactie verkregen worden.